

Haphazardness and Happenstance

פרק ב' ברכות ו'

²⁰ Your strength will be spent in vain; your land will not give its produce and the tree of the land will not give its fruit.

²¹ If you behave casually with Me and refuse to heed Me, then I shall lay a further blow upon you — seven ways, like your sins. ²² I will incite the wildlife of the field against you and it will leave you bereft of your children, decimate your livestock, and diminish you; and your roads will become desolate.

²³ If despite these you will not be chastised toward Me, and you behave casually with Me,
²⁴ then I, too, will behave toward you with casualness; and I will strike you, even I, seven ways
for your sins. ²⁵ I will bring upon you a sword, avenging the vengeance of a covenant, you will
be gathered into your cities; then I will send a pestilence among you and you will be delivered
into the hand of your enemy. ²⁶ When I break for you the staff of bread, ten women will bake
your bread in one oven, and they will bring back your bread by weight; you will eat and not be
sated.

3

21. עראי – IF YOU BEHAVE CASUALLY WITH ME. – Our Rabbis said – רשותינו אמרו – that means casually,³ – שאינו אלא בנסיבות – a thing that occurs only sometimes. – So will you behave casually – בנסיבות עראי. – Menachem⁴ explains – יכין – as an expression of “holding back.” And so he explains זרך in the phrase, – “hold back your foot.”⁵ – And so he explains זרך in, – “withheld of spirit,” i.e., one who does not give vent to his emotions. – This meaning ascribed to the word by Menachem is close – לתרומות של אונקלוס for Onkelos’ translation,⁶ – in which he uses the meaning ‘hardness,’ – לשון קושי – for they harden their hearts – שמקשים לפם – to hold themselves back – מוחזק רב אל – from bringing themselves close to Me.

שלא יכולו אՐעִי בְּמִזְוֹתָה, הַלִּימֹד מֵהֶם הוּא
שִׁירָהּ הָאָדָם מִישָׂרָאֵל לְקַבּוּעַ עַצְמוֹ
בְּעַשְׂתִּית הַמִּזְוֹתָה וַיַּעֲשֵׂה כֵּל מִזְוָה בְּשִׁלְמוֹת
הַכּוֹנוֹנָה וּבְהַשְׁתְּעִבּוֹדָה כֵּל מִחְשְׁבוֹת לְכָל
וּהְגִּזְיוֹן, וְאוֹזֵר יְהוָה הַמִּזְוֹתָה עֲשָׂוִים בְּקִבְיעָות
וְלֹא בְּדָרְךָ אֲרָעִי, וַיַּגַּע עַל יְהִי זה לְדָבִיקָה
אֲבָבוֹה בָּרוּךְ בָּנָיו, בְּיָאמָר

ועל דרך שכח בספר שפת אמרת' (פושת יתנו תרמ"ח) בשם הרה"ק המגיד ממעורטיש וצ"ל שפירוש הפסוק (זהילים פד י) 'אשר אדם עוז לו בר מסילותם כלבכם', שכונת הכתוב להורות, אימת זוכה בר ישראאל להתרחק בתרוה בעוז ותעצומות, כאשר עוזה מסילותם כלבכם, הינו שלומד התורה דרך קבוע ואיתנות וקובע לימודו במסילותם בלבד.

ונקודה זו היא יסוד גדול בעבודת ה'
ובמלחמות היצר, שכasher איש
היהודי נלחם נגד יצרו הרע ומונחה בכל
האופנים לגרשו מעליו ולהבריחו שלא
יפתחו ולא יתגירה בו להדריו מדורך ה', או כי
חוּבה עליו ללחום מלחת קודש זו
בקביעות ובתווך, ולא באירועים כשלבו
מהמסס ובכלי שלם.

2

interpretation according to *Sifra*. It means that despite the punishments, your performance of the commandments will be haphazard and erratic; you will treat them as a matter of choice and convenience, rather than as Divinely imposed obligations. Onkelos renders with *stubbornness*, meaning that you will stubbornly refuse to draw close to Me.

that you will stubbornly refuse to draw close to Me. *Ibn Ezra*, *Rambam*, and *R' Bachya* render with *happ-
en-*
sance, meaning that the people will refuse to recognize that their misfortunes were Divinely ordained [and that, if carefully and objectively analyzed, the punishments could be seen to fit the crime, and therefore, as a clear message to repent (*Or HaChaim*)]. Instead, they will insist that everything was a coincidence, the result of natural causes.

Sapperstein - Ed. of Rashi

4 רְפֵא אַשְׁר-בְּנָו כהותה כאן תוכחה נוראה שאמר הקב"ה לישראל, מה שיקרה אם ח"ז לא ילבנו בחוקות ה'.

אול' היה יותר נעים לעסוק בעניין הברכה הכתובה לפניה, שתבוא עליון כאשר נקיים את המצוות ונעמל ב תורה, אבל כבר אמר שלמה המלך ע"ה: "מושר ה', בני אל תמאמס ולא תקוץ בתוכחתו, כי את אשר יאהב ה' יוכיה וכאב את בן ירצה" (משל ג', יא-יב), התוכחה היא מהאהבת ה' לנו, ומקצתו אותנו אל קירבתו וחסדו, וצריך לחת לב גם לפרשיות התוכחה שכלך הרבה גופי תורה תלויים רבינו ורבינו פחודה זה, ושייש בו רגמי ונרא, היגיינו מושך לאטמיינו.

משחת מאמרים - בחקתי שמו ^{ט-ט}

ובברידי רשי אלו יוכלים אנו בעורחו ית' **למצוא** מוזר ותרופה לנפש ועזה **ותבונה** לעבותה הבורא, והיינו, כי מה **שכתב** ביפורשו הראשון שכונתו הכתוב

6 לכארה אין זה עון גדול שהוא מקיים את המצוות בעריאות?

ונראה בזה שגילה לנו התורה שהעשה מצוה בגדר עראי, חרי הוא מלא ממאס אותה, כי רק מי שמשתרש עם המצוה בקביעות יכול להרגיש את נועמה וטעה, וכענין מה שמצוינו שאמרו חז"ל ירושלי ברכות (סוף פ"ט) ובליקוט שמעוני (תהלים קיט - תע"ח) העושה תורה עתים חרי זה מפר ברית, וזה יכול מפני שאמ לומד תורה בגדר עראי מילא מואס אותה, כי אין להרגיש נועמה וטעה של תורה אלא למי שתורתו אצל בקביעות - ודברים אמורים.

7 תיר טיב פרשת בחוקותי הגדורה

פרק נכבד במשנת רבותינו מוקדש לחובת האדם מיישראל לךים את המצוות מתוך התבוננות פנימית. ספר היראים הארכיו הרבה לדון בגין מי שגייתו אל המצוות הינה מתחן שיגרה ולא מחשבה מספקת. **+** אב לכולם היה ישעה הנביא ששבעתו התריע עלך באומרו (כט, יג): "ויאמר ה': יען כי ניגש העם הזה, בפין ובשפטיו בברוני ולבו רוח מנני, ותהי יראתך אופי מצוות אנשים מלומדה". אף הוא המשיך בדברי נבואה אורות עונשים קשים העולמים ח'ו להגעה אם ישקו בשיגרה. דברי הנביא אינם מכוננים כלפי פורק על או כלפי עבוריים למיניהם. הוא מוגיש שהוא פונה לאנשים המכבדים את הקב"ה, אלא שכבוד זה אינו אלא בפה ובשפתיהם. ישעה הנביא פונה אל אותם שאיפילו יראת שמים יש בהם, אלא שזו יראת חיצונית של מעשים גרא. ואילו הלב אינו שותף לה. כלפי אלו הוא מרע ומותריע.

♦ השיגרה נמשלת להלודה, כאשר היא נצמתה למתכות, אפילו אם הן חזקות מיסידון, הן עלולות להתקפר ולכלות. אף השיגרה וההרגל עלולים לכלות כל חלקת טוביה שבעבדות ה'. הרשימים הנעלמים ביותר עלולים להישחק על ידיהם.

וזה הסיבה שבגללה היתרתו ישעה הנביא בעונשים חמורים כלך על ההופעה של "מצוות אנשים מלומדה". אם השיגרה משותלת על כל פעולות האדם, כמובן, אין דרך להשיב מבעבב מbris וה אל בא מעשות וועוז. כדי שלא יעלמו שאריות רגשות הקודשה, עלול היה לבוא ח'ו צעד נורא, שיטלט את האדם ויעמידו במקומו הנבון.

8

אל יבוא בכלל עת אל הקודש.

מאליו מובן, כי מצב השקיעה במצוות הרגל, לא היה נחלת בני דורו של ישעה הנביא בלבד; אין לך היחיד או חברה, אין לך דור ואין לך שעה המחוסנים מפני סכנה זו, גם אין לך חום במרחבי דרך עבותה ה' שהוא מוגן מכך.

לא נתעלם מהמציאות השוררת גם בסביבתנו הקדומה. הנה כולנו יודעים ומאמינים באמונה שלמה בקדושת כל מצוות התורה. בעינינו חולן יקרות וחשובות ללא יוצאת מן הכלל. למרות כל זאת לא נוכל יחד שחוורה האופפת אותנו לקראות קרים מצוות מסויימות עולה על זו של קראת מצוות אחרות.

הנה, אין חולק בדבר שחייב ברכת המזון הוא מן התורה, ואף על פי כן לא נוכל להשוו את גישתנו למצואה זו, כמו למצאות קריית פרשת זכור. בשום פנים אין להשוו את חרודת הקודש שבה ניגשים ישראל לקיים מצוות נטילת לול לו שהם קוראים קריית שמע, למרות שלא מצינו בשום מקום שחשובות הראשונה עולה על השניה.

אין ספק שהשווini בגישה אינו תלי במצוות עצמן. שורש הבעיה נעוץ בהרגל, במצוות החותמות ונשניתה פעמים רבות שולט בה הרגל וזה מקהה את רגשות התהעשות של קראתה. לעומת זאת במצוות הבאה רק לפקרים, יד השיגרה אינה שלטת, וכן אנו ניגשים אליה בתהעשות התהומות וברגשות קדושים.

דבר נורא אנו מבחינים כאן, שיכול האדם ללמד וללמוד, להתפלל ולעשות מצוות, ומכל מקום הוא מביא על עצמו רוח כללה ולא ברכה. וכל כך למה? מפני שהלימוד וקיים המצוות היו בדרך עראי ומקורה,

או יתכן גם כן, שאמנם מקיים התורה והמצוות, אך עשו זאת כאיilo כלית ברירה, ומקבלו בקושי גROL, ובזה הוא מביא על עצמו את כל התוכחה האמורה בתורה. כי נקודת התוכחה מקבלת ביטוי בפסוק: חתה אשר לא עבדת את ה' א' בשמה ובטוב לבב.

ולכן, יתכן חילתה שייהי האדם עסוק בתורה ובמצוות, אך פ' כן יתרמה מאר על מה עשה ה' לו כהה, להקלתו בצער ועגמת נפש, ה' יرحم. ובאמת הוא בעצם אשם בכך, שהוא חושב שדי במא שלומד ועשה מצוות, אך דא עקא שהם בבחינת עראי ומקורה, ועל זה בא התוכחה: 'ואם תלכו עמי קרי'.

וכdogma לענין זה, הבה נביא מה שנפסק להלכה בשולחן ערין (או"ה קצא, ג), שאסור לעשות מלאכה בעודו מברך. וכחכ' על זה המשנה ברורה (שם סק"ה), שטעם הדבר: מפני שנראה כمبرך בדרך יעסוק ומקורה. ואפילו תשמש כל אסור לעשות, ואין צורך לומר שלא יזהר שלא בדבר שציריך לשום לבו אליו. ומבייא שם בשם הט"ז, שיש ליזהר שלא לעין אפיקו בדברי תורה בשעה שמברך ברכת המזון, כי זה מורה על להיות הברכת המזון אצלך רק על צד המקהלה וההודמן. והויסיף עוד: ודוקא בברכת המזון, הוא הדין כשעוסק בתפללה או באיזו ברכה אחרת, זה נכלל במאמר תורתנו: 'ואם תלכו עמי קרי' – דהיינו שלא יהיה המצוות אצלך על צד המקהלה וההודמן בעלי מא.

ואם חשבנו לרגע, שאולי כל זה רק במצוות דורייתא, הנה חזר המ"ב וציין בשער הצעון (קג, מא), שאפיקו אותן המצוות שהן רק מרובנן, אסור לעסוק בהן בשעת המעשה בשום מלאכה, שובה מפסיקים את כל המצווה, כשהועסוק בהם בשעת המצווה בדברים אחרים.

ולכן קיבל נא על עצמנו להיזהר מארך בכל המצוות, שלא לעשונות בדרך עראי ומקורה, ולא להתעסק בעית עשייתן בדברים אחרים, ובפרט בשעת התפללה וקריית התורה, שאז אפיקו למלמד אסור (עיין ש"ע א"ח קמ, ב). וכך שכנן שלא לדבר בשעת התפללה וקריית התורה וקידיש', שעל זה נפסק (שם קדר, ז) שם שח – הוא חוטא, וגדול עוננו מנושא, וגוערים בו.

וזכורי, שהגה"ץ רבינו בנימין רבינוביץ וצ"ל, היה נזהר מאר בזוה, ובפרט ראו זאת בשעה שבו שיריך ברכת אשר יציר', שלא עסוק בשום דבר

אף בזוה תמהים אלו. הרי במעטם רבים החורדים ונשנים על עצם קיימת סכנת חמורת של השתקעות בשיגורה, ואיך ממליצים חז"ל לנקוט דוקא בדרך זו? וכי לא עדיף על פניהם המעשה הילך המרשימים שייעשה מתוך

מירב התבוננות וההכנה הנפשית?

יכולנו להסביר על כך כי שלבים רבים מצויים בדרך העליה הרוחנית. שלימות אינה נקנית ביום אחד, זה הרגל, למורת שהוא מוקובל בשלבים הראשוניים, נחשב כבלתי רצוי בהמשך התקדמות. בשלבים ראשונים עדיף לעשות מעשים טובים ללא כוונה, מאשר לשבת באפס מעשה, או גורע מכך לעסוק בדברים שליליים. מאוחר יותר יש למלא את המעשים במחשבה ובכוונה.

ראשונים ראוי שיעשו מעשים טובים רבים ויתרגלו אליהם. בשלב הבא

עלינו לעוררם להזכיר מוחשנה התבוננות למצותיהם, כדי שימושיהם לא

ישארו בחינתן "מצוות אנשים מלומדה".

15 הרגל החובי

אולם טיעון זה עם שיש בו מן האמת, אינו מוצה את התמונה בכללותה. התבוננות מלמדת שבעל שלב על האדם להרבות במעשים טובים, והרגל הוא בשלצמו מומלץ, באשר יש בו הרבה מן החובי. בפירוש " Dich יצהק" (שבסידור הגרא"א) מוסכרת התפילה " שתרגילנו בתורתך :

כי נפשoisריאלו יש לה בעצם וצון ותשוקה ללימוד התורה, רק החסרן הוא מה שמריגל עצמו לרדרבים הטעניים... ולהיפך והוא מי שרגל בלמידה התורה, משוג להז תשוקה עצומה וחשך נפלא, ועל כן אנו מבקשים שתרגילנו בתורתך. נמצוא שבעל מצוב על האדם לשאוף להתרגל לתורה, באשר על ידי בן קנה את התשוקה ללמידה, וזה גם העצה להינצל מהרגלים מנוגדים. ולא רק בלימוד התורה הדברים אמרום, אלא גם בכל מיכלול ההעתיקות במצוות ובמעשים טובים. את הפסוק האמור ב"משלי" (ה, כו): " פלט מעגל רגילך, וכל דרכיך יוכנו ", מבאר הגרא"א מילנאנא שהדברים מוסבים אל הרגלייך אDEM, שוגם הם בונים את אישיותו. לצד התבוננות הטבעית שהאדם נולד עמהן, קונה אדם לעצמו מידות נספות במצוות הרגל, ואלו הופכת להיות לו לטבע שני. על המידות שארם הרגל בהן אומר שלמה פלט מעגל רגילך, דהינו שיש לשלול את הרגלים בפלט דק מן הרק ולהרגיל את עצמו בהן בעקבותיו, עד שאפילו הדריכים יוכנו, דהינו, שבדרך זו גם התבוננות שחן נקבעו של אDEM מתחילה בראיות, תהינה נכונות.

נמצא, שהרגל בעניין זה הוא טוב וחובי. המעשים הטובים החורדים ונשנים הם המשנים את האישיות לטובה. לדברי " החינוך " (מצוות ט) אפילו אם המחשבות מנוגדות למצוות, סוף המעשימים הטובים להשפיע, כל וחוואר כשיין עליהם מחשبة כלל. (וראה גם דברי הרמב"ם, בפרק ד " שמונה פרקים " בנדון).

16 הרגל אך לא שיגרה

אלא שהרגלים טובים אינם חייבים בהכרח להיות נועים מותך שיגרה. מבלתי לגורע מן התבוננות העקרונית לעשיית המצאות במצוות אנשים מלומודה, הרגל העשוי להיות חיובי ומומלץ. לא ובלבד שהרגל לא מוכחה להיות מלאה בשיגורה, אלא שדורק ריבוי המעשים הטובים עשוי גם לעזור לאדם לצאת מן המאיימת.

אף בזוה נוכל להסתיע בדוגמאות מן המזיאות. הנה, למשל, אדם אשר לא הרגל במלאכת הכתיבה, יקשה עליו להעלות על הכתב אפילו שורת אחוזות. כל מшибצת קולמוס תהיה עבורה מעססה כבידה, וקושי זה עלול לגרום לכך שיזנח את מלאכת הכתיבה. אולם שונים הדברים למי שהרגל מילזותו בכתיבה. בין שאת מעשה הכתיבה הביש הוא מבצע בקלות ומתוך שיגרה בלא תשומת לב מיהודה, כל תשומת ליבו יכולה להיות מופנה לתוכן הדריכים שהוא מעלה על הכתב.

כיווץ בזוה הוא גם דרך פועלות של נהגים. הנהג המנוסה, איינו עריך דברים פנימה, נתינה זו בזיהה על נדבת לב רבה. אף על פי כן עדים פונים על פניה מעשים רבים ורצופים, גם אם כל אחד מהם הוא קטן יחסית. לדברי הרמב"ם המעשים הרכבים הם המשפיעים יותר על האישיות, ולכן אמר רבינו עקיבא: " הכל לפי רוב המעשה ", ולא לפי גודל המעשה. הרגל במעשים רבים הוא המשפיע על האדם, ולא זה החדר-פמי.

לפיך מזויה התורה (ויקרא טו, ב): " דבר אל אהרן אחיך ואיל יבו אל עת אל הקורש ". ומאבר רשי": " לפיו שגilio שביבתי שם, יזהר שלא ורגל לבוא ". המקודש דורש והירות כפולה לבב יישלט על ידי הרגל, ומכאן בנין המזוזה. אבל יבו בכל יתר המזוזות.

כבר נשא מדברתו בעניין זה ה"בית ישראלי" (אחרי, תש"ט):

אל יבו בכל עת ... להיזהר מההרגל. שמו ורגל, אם תשיב משבה ורגל, שלא יהיה הרגל. וזה מזורנו ברשי ז"ל : לפיו שגilio שביבתי שם, יזהר שלא ורגל לבוא, שלא יבוא לידי רגילה, וההרגל נעשה טبع ואין החדרות. ובבבוזה ה נצרך וריזות להזרנו היפר מוחהarel ...

לא העשן בן

ודגם קיומו המלמדת על חובת הווחירות מפני הסחף שבסיגורה, מצינו בדברי החסיד ר' יוסף יעבץ (אבות פרק א, משנה ד).

דברינו נסובים על המקרא שבספר יחזקאל (טו, ט) בו נאמר: " ובבואה עם הארץ לפני הד' במעודים, הבא דרכ' שער צפון להשתחוות יצא דרך שער נגב,

והבא דרך שער נגב, יצא דרך שער צפונה, לא ישוב דרך השער אשר בא בו, כי נכח יעצא ". נאמרה בזזה מצوها מדברי קבלה שאין לאדם לצאת באוטו שער בו נכנס מוקדם למקdash. וכל בר למה? ביאר החסיד יעבץ:

מי הקפир השית' שלא יראה השער ב' מעמים, פון ישוה בעיניו לשער ביתו, וקירות הבית לקוותי.

המעבר החור באותו מקום עלול לחקאות את גשות והקדשה, עד שערי המקדש יאבדו את הרושים שהם אמורים לפועל על הנפש, וכך אסור שיקירה. לדבורי, קחות רגשות כזו הנובעת מותך הרגל עלולה להרים אתם

כל חטא, עד שהחטאים החמורים ביותר נובעים מסיבה זו. כלשהו:

זה היה עון העגל, שהיה האל בתוכם, עד שמאסו בו ואמרו: "עשה לנו אלהות", ומשה רבינו ע"ה הרגע בזזה נתה את האל מוחץ למחנה, הרחק מז

המחנה. ברוח דברים אלו היינו רועי ישראל שככל דור ודור מעוררים את העם לב

יתישנו, ושמצוות התורה יתבצעו מותך תחוות התהדרות, כדרך שכתב רשי"ל הפסוק (דברים יא, יג): "וְהוּ דָבָרִים הַאֲלָה אֲשֶׁר אֲנֵנוּ מִצְרִים יְהוָה"

את דברי ה"ספר": "שיהו עליכם הדרשים כאלו שמעתם בו בום". ממשו של הרבי הוקן מקעקן נמסר לפרש את הפסוק (דברים יב, ד): " לא תעשן בן לה אלוקיכם ", הינו שלא תעשה את המצוות בכבה, בצדקה סתמית.

אל תני תפילה היום רק מפני שההורגת לך והנחתם אתמול. אי אפשר שלימוד התורה של היום יהיה תוצאה של שיגרה מפני שכך היה Ames מצוות התורה ודרושות התבוננות והתהדרות מתמדת.

שטרגילנו בתורה

האם גם תמיד יש לראות ברגל רעה חולה שיש להתייחס אליה בשליליו מוחלטי? מסתבר שלאvrם גם הרגל פניו הדברים.

הנה לפניו נסוח ברכות השחר שנקבע לנו בידי אנשי בנטת הגודלה, ונאמר: " זיווי רצון מלפניך ... שתרגילנו בתורתך ". אם הרגל הוא דבר שליל כלvrם, אין אפשר שהתקינו לנו ח"ל לבקש על דבר שהוא מופך מבחינה יהודית?

ואת עוד, לא זו בלבד שאנו מתפללים על הרגל בתורה, אלא שקיים גם חובה מעשית דוקא להשתמל להתרגל למצוות טבבים.

הנה בפרק אבות (ג, טו) קובע רבינו עקיבא: " והבל לפוי רוב המעשה ". לדברי

הרבנן משמשות הדריכים הלא שעדרף לאדם להרבות במצוות טובים ורבים, יותר מאשר לעשות מעשה טוב אחד גם אם זה היה גדול ומרשים. לדוגמא, אם לאדם אלף והובים שברצונו לחלקם לצרקה. עדיף להעניקם והוא אחר זחוב לאנשים רבים, מאשר לתת את הסכום כולו בפעם אחת. הנתינה הגדולה הנה מרשותה הרבה יותר. לא רק כלפי חוץ, גם כלפי אישיותו של האדם פנימה, נתינה זו בזיהה על נדבת לב רבה. אף על פי כן עדים פונים על פניה מעשים רבים ורצופים, גם אם כל אחד מהם הוא קטן יחסית. לדברי הרמב"ם המעשים הרכבים הם המשפיעים יותר על האישיות, ולכן אמר רבינו עקיבא: " הכל לפי רוב המעשה ", ולא לפי גודל המעשה. הרגל במעשים רבים הוא המשפיע על האדם, ולא זה החדר-פמי.

א) פירושו וויל, רבו חציו אמרו עראי במקורה, שאיןו אלא לפרקם, כן חלבו עראי במצוחה, עב"ל.

אדם שמקים מצוות, אלא שהוא מוחליט בעצמו אוין מצוה לקיים והואו לא, נבל הוא עושה בהתאם לתנאי המקום והזמן כפי שנואר לו, והוא שהוא בכלל "לא תאבו לשובו לי", כי אם הוא עושה את המצוות מחמת ציורי הקב"ה, הרי שאין מקום להשליט לבטלה בחילוק מה מקירם ואלא אמר בר הילכון, ועל ברוח שאדרך זה אין, שימוש בقول הקב"ה אלא גם שהוא מקיין לפעמים את המצוות וזה לא מחמת הציווי אלא מחמת רצונו, קיון האזכור עפ"י התרור אינו אלא באופן שרדם משובך עצמו לקב"ה, והוא עושה תמיד ובכל מצב את מה שהקב"ה מצווה.

אם גם יתכן שאין כוונת רשי", שמדובר באדם שמקיים את המצוות באופן א潤ך לפרקם, שא"כ פשיטה שהוא מorder בקב"ה שהרי הוא באופן קבע מבטל פזורה מהנהורה, אלא כוונת רשי" אך כלפי אדם שמקיים את המצוות תמידים כסדרן, אלא שהשליליה דברת המצוות היא היליכה של עראתה. ככל מרוח שרווא אמרנו מקרים אחד כל המצוות, אבל לא זו דרך החיטים שלו - מצוות התורה אין מתרחן רק בעצם קיומן ע"ז בזבוב". אלא למצאות יש מטרה שנובעת לא-phora שישפיעו וייאורו את כל מהלך החיים שבתוכהו אומדת "זאת מצוות חשמרו" והוא מקידמה - "אם בחוקות חלבו", לפני שאדם מצואה על המצוות הוא צריך לערוך שמצוות הברוא מאירות את כל דרך החיטים, אף שכן מקיים את כל המצוות, אבל אין זו דרך חיון, הרוי שהוא מקיים את המצוות באופן עראי, הוא מקיימו רק לפרקם, כי הלא הפרש של ומין יש בין קיום מצואה את להבראה, וזהו קיומן ממצוות לפרקם. אך אם אדם גם בין מצואה למצואה לא-הבראה של המצוות, הרוי שככל חייו מוקפה במצוות, אכן קיימן איינו

ולפרקם. - אדם אשר המצוות אינן נר לרגליין, הרי שהוא בכלל "ולא חשבו לשמעו לי". י' אדם זה הוא הולך בקרי, והוא מתחלך באין בענו"ז והמצוות הן עניות אצלו. ולעיל (יח-ג) הבאו את דבריו של השפ"א, ונעתיק את סוד' מהנוגע לעניינינו, י' וכן בכל מעשה מצוה שארס עשו ציריך להיות המכון לבוא ע"ז ליתור קדושה י' שיכל להוטר בכל עת מדרוגה, עניין מצוה גוררת מצוה. ולא יהי' העשה מצוה רק להיות נפטר מחיה, רק אדרבה להזות ע"ז למצוות אהרות כמו "ש" שבר עשה. והיינו לlected בהם כר' וליקח מהם היהו כמו "ש" וו' כי בהם", עכ' כל

Jews on the Career Track □ 205 20
B. Frank

But I would like to extend Rav Hutner's analogy just a bit.
A person can have a house with many rooms but treat them
differently. One room he decorates lavishly, with expensive
furniture, carpets, window treatments and so forth. The other
room he leaves bare — no carpeting, no wallpaper, no fix-
tures, nothing but bare walls. Then he spends practically all
his time in the decorated room, but hardly any time in the
bare room. Is that living a broad life or a double life?

This then is the tremendous *nisayon* of the Jew in the professional world. Is he spending all his time in one of the rooms or is he giving equal time and effort to both rooms? *

If you are a successful professional, whether a good lawyer, a good accountant, a good dentist, a good businessman or a good any other, you undoubtedly invest a lot of sweat and toil in your profession. You give it everything you've got, and you get a real charge out of it. It is surely exhilarating to come up with a clever strategy to save your client a bundle of money, to structure the deal, to see the diagnosis, to do the procedure with precision. It is only natural that you should find that thrilling.

But what about the *lvri anochi*? Does it get at least an equal investment of time, energy and effort? Far be it from me to tell anyone not to enjoy his job, not to be a good lawyer, not to be a good professional. It would be wrong to do such a thing. A person has to give his all to everything important that he does. But that goes a thousandfold for his religious life, for his Jewishness, for his relationship with the Creator of the Universe. It is not enough to go through the motions. Something has to make your life tick, other than the job.

כך גם פניו הדברים בתחום המצוות ועבודות ה'. הרגל בתורה ובמצוות לא זו בלבד שאינו עיריך להפריע לחתבוננות, אלא אורבתה הוא שעשו לפניו את הקשיבות וההתעמוקות לחוכנן של המצוות והתturesות פנימית לעבודות ה'.

נתאר לעצמנו אדם שכבר התרגל למצוות הצדקה עד שכמעט ביצורו אוטומטיות כל אימית שהוא פוגש בעני הוא מושיט ידו לכיסו, שולף משם מטבח ומעניקה לעני. דוקא הרגל זה עשוי לפחות את העדרים החיבורים שבאדם. מעתה אחרי שהורגל בכך הוא נקרא לשככל את צד הטוב שבולחטבון כיצד יוכל להיח依 עם העני ולגמול עמו חסד בגוף או בממון, ובאיו צורה תהיה ההתבה מושלמת יותר.

כמו כן, שדברים אלו נוכנים גם למי שהורגל להחפכל, לשמור שבת או לעשות כל מצוה אחרת.

קכו

יהלוב

בגמ' מליס (ט), לרען "ולג' סלכו נה"
ולג' זרכו צמורה ממילה, ויך לדעת
סאליך וזה מרומו נשלון ולג' קלינו נה, ויך
לפלרס וזה עפ"י מה סמנעל קמ"ק כי מ"ה
טלג' נכלו נטורה סוח כי לג' שרג'תו איז
לטס מיום מלימוד הצמורה, וכל הקווים נדכן
על הצמורה סוח, כי סטורה סוח פוט קלודם,
כי כס קניין ווועך ימיין,

ובאשר לנו הרגינו דבר זה היה לנו גראן
צמלה מילא. בנה מילס נקלר
מכלן, ומייר הילס נהיימ סולן וגאל
בלומינום, דכל, לוס נמקמי מילן, צ'לריין

לפחות קהילך כרכומית, נעלם מעלה מעלה,
ולג' לירות סולק וגדל גנטמיות. והס נג' נרכז
במוריה, שאליכם חמיס נג' פי' נמוריה נלען
חוויים צלחת פי' נרגלים מחרסים, גנטמיות
וענייני עוג'ה/, וזה שכונת נדרתת מ"ל ולב'
הכלו נא, נרכז נג' נרכז נמוריה חמיס, כי
נג' פי' היליכם נא - נמוריה.

ויש לנו מוקף לפ"ז על דברי המת"ק, כ'*
* ספקוק ממייט ווּמְפַרְתָּר בְּלֹא עִמִּי
בקניי", סי' ה' הליכת זמורה ל' כי' נמלוף
כל קביעות, רק כל טלית זמורה כי ריק
נמלוף כל מקללה, וכחאל היה לנמליס זמורה
בקביעות הוא וזה פירען שלין מליגיטס כי בס
פירען ומוליך ימיין, ווס טהמץך למחילם
הפקוק צמעלו זמורה כי ל' ברינו עלי',
והקינה דוח כי כי הליכת זמורה ל' כי'
בקביעות חילג בערליך.

21

"And you shall safeguard the statutes and laws that a person must do so that he may live by them." (Vayikra 18:5) The exact words are *vechai bahem*, so that he may live by them. The Chiddushei HaRim understands these words to mean that a person has to draw his *chiyus*, his vitality, from the performance of the *mitzvos*. He can't just fulfill his obligations perfunctorily. They have to become his very breath of life.

People today are learning *Daf Yomi*. That's a wonderful thing, a complete *daf* every day. But what has the *Daf Yomi* become? Has it become merely like saying *Tehillim* or *Ashrei*? Do we *daven* the *Daf Yomi*? Do people who have the ability to learn more content themselves with *Daf Yomi*, thinking that they've fulfilled their daily Torah study obligations and can now spend some time on other pursuits? Does learning *Daf Yomi* get them off the hook, so to speak?

People have to challenge themselves. For some, learning *Daf Yomi* even on a superficial level is without doubt a tremendous achievement. For others, simply learning a little *Mishnayos* is a daunting challenge. But if you're beyond that, then *Daf Yomi* does not get you off the hook. You have to plunge into the depths of the *Yam HaTalmud* with all your strength and skills. You have to live in it — and live from it. → It is not enough to get your thrills, your excitement, your exhilaration from your career. You have to get at least as much from the *Ivri anochi*. Because if you don't, that Jewish room in your house will remain bare and unfurnished.

How do we assure that we have that Jewish spark in our lives? We have to set goals for ourselves, to develop absorbing projects, whether in learning or *chessed* or any other *da'at ruchnius*. Even rabbis know that they must become involved in important projects if they don't want to fall into a rut in their Jewishness. If it's not learning, then it can be creating a *bikur cholim* or *hachnassas orchim* organization, raising money for *hachnassas kallah*, or even getting involved in *shidduchim*.

23

The Torah tells us, "And he loved Rachel more than Leah ... and Hashem saw that Leah was hated" (*Bereishis* 29:30-31). Can it be that the great and holy Jacob hated his wife Leah? Heaven forbid, writes Rav Shimon Schwab. *Ve'ahavta le'rei'acha kamocha!* Love your neighbor as yourself. If the Torah tells us to love our neighbors, we certainly have to love our wives at least as much. There is, therefore, absolutely no doubt that Jacob loved Leah.

What then does the Torah mean by telling us that "Leah was hated"?

→ Here Rav Schwab makes a very insightful observation. In any love relationship, he writes, the person loved must be paramount to all others. Anything less is tantamount to hate. If a person has two wives and loves one more than the other, the wife less loved is by definition the hated one. A wife has to be the focus of her husband's love, the object of his absolute and undivided devotion. Rachel enjoyed that position. Leah did not. Therefore, Hashem considered her to be hated.

→ The same applies to the *Ivri anochi*. The Torah tells us to love Hashem, to make Him the focus of our lives. Hashem cannot play second fiddle, not to the business, not to the firm, not to anything else whatsoever.

לטבע שום שליטה עצמית אלא כפי אש"ז
יוליכו הבורא ית' בכל ענייניו.

ובאמת יש לומר שהאמונה היא עבדה
* מפתח שעיל יהה בא האדם
לשמרות התורה והמצוות בכלליהם, וכמו
שכתב באור החיים. ה' על הפסוק (כו יד)
ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל
המצוות האלה', שנתקוון להעיר לב נרדם,
כى כל שהולך בדרך לא טוב ודי שחשול

ובפידושו השני של ר"ש"י שכיר לשון
קרי מלשם מנעה וקשיין.
שים קשיים לכם להמנע מהתקרב אל עבדות
ה. יש לנו להחלמד עוד אופן ודרך
במלחמה היציר ובעזרת הכרוא, שזכה כל
איש יהוי החפש להתקרכ אל הש"ית,
להקיף עצמו תמיד לעבותו ית', ולעומת
זה יותר שלא יהיו מאלו המונעים עצם
מאת ה.

אמנם אין הכוונה בזה דוקא לרשותם
המוניים עצם מועלות מצוות
בפועל, אלא הכוונה על דרך שאמרו חז"ל
(שכת פג): לעולם אל ימנע אדם את עצמו

מבית המדרש ואפילו שעיה אחת וכו',
והיינו, שבכל עת יראה להיות בין הנכנסים
לቤת המדרש ללימוד תורה, ולא ימנע עצמו
לעמוד בחוץ אפילו לא לשעה אחת.

ובעניין זה על האדם לידי, שלפעמים מגיע
הזכיר הרע ומנסה להניא את האדם
מלחכמת לבייהם"ד, ומעלה לבוכו מהשבות
וההוריות שמרגש בנפשו שלא יהיה לו
תועלת מיוחדת בזה שיכנס לבית המדרש
עכשו, וממציא לו סיבות מסוימות שונות
כגון שאומר לו הן חלש אתה וכוחותיך
אין עמק כל כך או שמראה לו שלפי מצב
روحו עתה לא יכול לקלוט מאוזירות בית
המדרש כלום, וכן על זה הדרך כל מיני
סיבות ותירוצים שמבלבלים אותו למבה
להכנס עכשווי לבייהם"ד. אך מוטל על האדם
בשעה זו לגורש את היציר ותירוציו מכלבו,
ולהתגבר על כל המנויות המדומות, וחיכוף
ומיד יכנס להיכל בית המדרש להשיבע
עצמו מדברי תורה.

ואם לא תשמעו לי
ולא תעשו את כל המצוות
ועוד אפשר לדלות לימוד נוספת לעניין
עבדות ה' מלשון הכתוב זה, לפי
מה שפירשו אותו שאר המפרשים שהוא
לשון מקרה, ככלומר, שהפסק מורה בזה
שכאשר יכה ה' את האדם מכח אהת, לא
יזיה ככسى בחושך והולך לומר אך מקרה
קרה לי ולא ה' פעל כל זאת, אלא יאמין
ויכיר בכך שכל מה שנעשה בעולם זה
בעולם הפרטוי והן בכללות העולם הגודל,
הכל מאת הקב"ה נעשה בהשגחה פרטית
ומודוקדת על כל צעד ושלל.

25b

ואי לך מחובת כל איש יהוי להחריר
בלבבו תוקף האמונה הטהורה בהשחתה
פרטית, לידע על האמין בכל עז שאין שם
מקרה בעולם כלל, וכל הנעשה וכל המופעל
מושג מהתו ית' בכל פרט ופרט, ואין

מןנו ידיעת הכוורא ב"ה וטוביות והנשנ' מעובתו, כי בודאי אם ישיג אדם חלק א' מערבות ידידות נעימות מתייקות ענף מהענפי אוור עליון, יבו בכלבו היהת בעולם הזה מלך המלכים בערך קיימים מצואו אחת, והוא מה שהעיר ה' באומרו זאמ לא תשmeno לי פירוש לשון הבנה אז הוא שני חושש לבם שללא תעשר' וגוי, אבל אם תבינו לכם ישלא תעשר' וגוי, והוא אמר הנביה ותדרשו אותו, אין להושש, והוא אמר דעת' (ישעה ה יג) ילכן גלה עמי מבלי דעת', ע"כ לשונו הבahir.

* אשר בשעה שהאיש הנלבב משים מהשכחו דודעינו לאותה בהשגת השית על כל הכרואים והנבראים, ומעין בערבות מתקנות המצוות אותם ציינו אונן העולמים לפועל, בודאי ובודאי יתיר מקומו בעוז וחודה וברוב אהבה וחמדה לתנה לבו לקיום התורה ומצוותיה בדקוק ובתכלית השלמות.

27

תח חכמת בחוקתי

29

ונקומות שמעבב זה ציריך להפיחיו וליראו מפני השית', הרי הוא מתנהם שאעלו זה לא באופנו נורא וכור' וכו'. ומשום כך מגיעים למ"ש בפסוקים דלהלו שם מכף רגל ועד ראש אין בו מחת פצע ואחותה ומכח טירה וכן עד ... אריצם שמנה עריכם שרופות אש נור' וגזרה בת ציון בסוכה בכרם וגוי, לכון אין עזה ואין תבונה אלא (שם פסוקים טו טז) "רְחִצָּו הַזְּרוֹרָיו רֹועַ מְעַלֵּיכֶם" וגוי.

30

ריהם

זהלובב הלכה פרשת בחוקתי

קמיהה מונע לומנו קליטה זו על קנוגה
אל קרי, נפכו סלונה עגני מולן כל
צמראס פ"ז ואוכסיס פ"ט קיל קינם כל
ספיזום, וככל כי לעורר הקמדס ולקייעו חומו
לעוג, ולכן יט עוד מכוון צקי, למ' פ"ז טליין
למהלט למונח וטוכת ספק"ס עטקה הכל,
לק' קומ' קר' לכל דבר, פ'ינו ממעורר, מפרק
נו תפומם נ' וסתמגולות, וזה ג"כ נקללה
חס מלכו עמי פ"ז צקי.

ג'יליס ג'למוד צעון, ג' נקענו ג'לופן ג'ל
מקלה, וע"י הלמוד ג'מעדים לנו ג'ו ג'טיג
מעצני, למ' יקי' פ"ז מג' צ' ז'ז'לן ה'נד
וין ח'ס צ'ס על נ' (ישעה ט, ה), רק צ'טמא
נא על מס' אקורה, יהמל ספק"ס ג'לומינו די.

או מאמנים בהשגת פרטית, והשגת
פרטית אין כונתה רק לדברים גROLIM
וחשובים, אלא כל דבר קטן חקטן שבקטנים
נחתך דינו בשמיים, אין אדם גוק' אעבעו
למטה אלא איב' הכריזו עליו למטה, אין עין.

מקרה בועלם, זהו חטא גדול מאד כשארם
חווש על דבר שקרה עמו שהוא מקרה.

הוא שכחוב ואם תלכו עמי בקרוי, את אני
אל' עמכם בחמת קרי, ופירשי' שהכונה שאם
לא חשטו לב לעונשים ווחשבו שהוא מקרה
בעולם, או זה גופא יעורר חמת ה' ויכפל
עונשם בחומרה הרבה, א'. מצד החטא עצמו,
ב'. מפני שלא הבינו את עונש ה'.

וואי שלפעמים נהמה לאדם שהוא מקרה,
אבל אם יתבונן היבט יראה שהוא מקרה שלו,
וכמו שמצוינו ברוח שבאה ממואה והיתה עניה
והלכה ללקט בשדה אחר, וקרה מקרה שהלכה
בשדה ברועו ומהו יצא אחיך השידור ביחס
ונולד מלך המשיח, וכשארם רואה בהחלה
את כל המעשה, הוא ראה עין פשוט שקרה
בכל יום ואינו מכיר בו את יד ה'.

אבל במגילות רות כתוב ויקר מקרה.
המקרה שלה, אפליו דבר שיראה לנו במקרה
פשוט, אבל אין דבר זה מקרה, כל מקרה
הוא מקרה של אותו אדם מיותר עבורי,
שלפעמים מרבים קטנים אלו יוציא דבר
שפעלתו הוא נצחית נוגע לכל ישראל,
כלידת מלך המשיח דווד שכיל יעונדו ותכליתנו
לעתיד תלי בון. (עמ' הדעת).

336

31

הוא בשנים כן נוצר הוא לשורה את עצמו בעצמו, ולהאמין ביכולתו לפעול פעולות כהנה וככנה, ואם לא היה האדם בטבעו ביחסו בעצמו לא היה ערשו כלום, וכמו כן היה חי בפחד וחדרה מפני מאורעות העולם, היה פוחד להלך ברחוב פנִיגעהו פגוע מאובי וaterno, לא היה נסוע באוטו פנִיגער לו תאונת, כמו כן היה מתרחק ממאכלים שונים פנִיגער אין בריאות וכדרומה.

עוד, ביחסון עצמי זה נוצר לצורך הבחירה, שהרי בעצם זה שקר גמור שהוא הבחירה האדם בוחט בעצמו ולו אף על מהלך פסיעה אחת ונשימה אחת, כל הנשמה תחול י-ה - על כל נשימה ונשימה, וברכות השחר יוכיחו שנצטוינו לבורך בשם מלכות על צעדיינו, קימתנו, מלובשינו וכו' בפרטות, לעומתם בכל יום בהצהרה שאיננו תלויים בעצמנו כלל אלא בכורא, ولو עד הפרט השיגרתי והמצווי ביותר.

זו עכודת האדם מה שייתר שיצליה לנתק עצמו מהיחסון בעצמו * ולהעתיק את ביחסונו להקב"ה בלבד, וככל שיישם ביחסונו זה בפרט *

וכמו שאמר פעם אחד מגדולי עמי היחסון: "עם ביחסון יכולני לעבור ימים ונחרות, ומבליל ביחסון מכאן ועד הפתחה אני יכול להגיע".

שהרי רוב בני אדם יכחו בה' בדברים המכريعים את גורל חייהם, כמו *

לקראת עסק מסוים או לפני משפט קשה או ניתוח קשה שאין בידם להוציא לעצם, או ישתחמו ביחסון בה', אולם בפרטם הקטנים כמו לבקש ולבטוח בה' על קניה קטנה של בגד או אצל מכוורת וירקן, לא יראו צורך לסמוד על ה' אלא על פעולתם וחכםם.

כך אין סוף למדריגות האמונה והיחסון בה', הבוטה שלהם לא יהלך ~ פסיעה אחת מבלי ביחסון בה' ולא יסמוד על עצמו בכללם.

ומכיוון שלמדריגות אלו אין סוף, מה אם כן הקובע את העליה או הירידה אצל כל אחד במדריגתו ביחסונו בה'.

התשובה לכך היא, הכל תלוי בתורת נפשו של האדם, כמו שהקדמונו ← דבריו של החזון איש בתחילת דרכן שיטהר האדם במידותיו ותאותיו כך תהא מצוחצת ונקיה אצל ראיית האמת, ככל שיטהר עצמו יותר, וכן היא רוחוק משוחך המעוור את עיניו מלראות את האמת, ואנו בנקודה יצליח להגביר. שכלו על מראה עניינו, ולא יתענו בו מקרים העולם וטבעו, יידע שאין זה אלא אחיזות עינים שבראה הקב"ה בחכמו לבחון בני אדם.

34

ד. קטנות אמונה אצל צדיקים

הגמר בסוטה (מח) דורשת על הפסוק: "כי מי בז ליום קטנות", מי גרם לצדיקים שיתבזבו שולחנם לעתיד לבוא, קטנות אמונה שהיתה בהם.

והשאלה מפוזרת, איך מצד אחד אירי בצדיקים ומהידך קרי להו "קטני אמנה".

והענין יובן על פי מה ש אמר הגראי מסלנט זצ"ל: "יכל אדם להיות צדיק * ואפילו חסיד וקדוש בפרט מסוים, ויחד עם זה, בדבר אחר היה להיות מושחת" (מובא ב"שפתי חיים" להג"ץ רב חיים פרידלנדר זצ"ל בחלק "מידות ועכורת ה'", ע"מ תק"ו), וראה שם עוד שמכאן יכול האדם להיות עם שתירות נפשיות חריפות מבלי שיפריעו לו סתיירות אל, וזאת מחמת ההיתרים שימצא לעצמו, והראייה מהגמרה ברכות ס"ג: "דרש בר קפרא בכל דרכיך דעה וכור ואמר רבא ואפילו לדבר עבריה, תדע דאמרי אישי: גנבה אפום מחתרא וחמאן קרייה", - הגנב, בפתח המחתרת צועק לה' שיעזרהו לגנוב בשלום.

אמנם האור החיים הקדושים והכללי יקר ועוד, פירושו מלשון מקרה, והיינו שההתייחסות לעונשי דברים כאלה שיאמרו מקרה הוא, החזון איש בספרו "אמונה וביחסון" (פרק א' אות א') מביא, כי האמונה היא "ניתה דקה מדינota הנפש", ושם מאריך שכדי להיות שלם באמונה נדרש להיות האדם נקי מ מידות ותאות רעות, שככל אלו פוגמים את טוהר האמונה, ורק החפשי מרענון תאווני הוא הנרגש והנדמה וכו', וכותב שם באות טו:

"ומה נבד זה האיש אשר בעבודתו המהמלה עלתה בידו לקבוע רסן על פי מידותיו הנחות עדיו לבלם, אין רעה ואין רגע, אין שנה ואין אהבה, אין נקימה ואין נטריה, אין שאפה אחר הכבוד ואין חאה לשעשוע העולם.

וכפי שבכלו של האziel נבון ודרתו דעתה אמת, בן ברמיון שלו מכיריע חמיר את כף האמת, ואמת מציאותו יחברך מתקבלת על לבו ללא היסוס ולא פקופוק, כי לבו רואה תמיד דרך נה להעליה מנדר עולם, ובכחיה בוראו יתרברך ימצע פתרון החידה של העולם

כלו, אשר הריכה את מנוחתו ללא הפוגות.

הרי כמה מעЛОות ומידות טובות דרושים לצורך האמונה השלמה שתהייש בלב האדם, והטעם לכך כי בזה שמתנתק האדם ממידות ותאות רעות, רוחוק הוא משוחרר הרצונות האישיות שלו, ואז עיניו יחו את היישר והאמת ללא מסכים.

32 ב. מלחמת האמונה בנסיבות - מלחמה קשה היא

כמו יש בזה להוציא מלבות בני האדם החושבים כי אמונה הוא דבר קל, וכי הדיבור בה אך לモתו אחר שבני ישראל, כולם מאמינים בני מאמנים, ואם כן מה יש להאריך בענינים אלו, ואך מבני המורה השם מעינים בתורה יום ולילה אם לא יפקחו עין על מצב אמונתם וכחונם בה, ואם לא יישמו לבם לסכתן אחיזת העינים של מקורות העולם, הiar מתחעתה היא באמון בנקל - יפלו לטעות "המקרה" ברוב ענייניהם.

כל עובdot האדם בעולם הוא להעפיל בשכלו ולהתרומות מעל עניין, ולא עלה ואת ביד האדם כי אם במלחמה מתמדת של השכל עם "המראת עינים".

לא מלחמה קלה היא על השכל להכחיש את אשר רואות עיניו וחשים ← חושיו, לא בנקל ישייג האדם אמונה ברורה לקום ולהאמין בדעה יציבה ולומר: מה שראו עיני אינו אלא אחיזות עינים, כל הבריאה יכולה עיטה במעטה של שקר שהוא הטבע, שמתהה מסתורת השגתו הפרטית של הבודה ואין עוד מלבדו כלל, הדבר לא קל כלל, רק בשינון רב, שימוש לב והתחבוננות מעמיקה בתוכן התפילה וברכותיה, התרחקות משוחד התהווות והרצונות, הם שיביאו להתיישבות אמונה זו בלב ובמוח.

ג. "יחסון עצמי"

האדם נולד בעולם המונוגת הטבע וכפי הנראה כלפי חוץ, באדם מوطבעطبع "יחסון עצמי", כך ברא הקב"ה את האדם, והזכרנו לעיל שטיבע זה הוא נוצר הן מצד קיום העולם, שהרי האדם ככל שగודל

33a

36

There is a positive commandment in the Torah to cry out and sound the trumpets for any calamity that befalls the community ... and this is an aspect of repentance, for when a misfortune occurs and they cry out and sound the alarm, all will realize that it was because of their sinful actions that evil befell them, and this will cause the calamity to subside. However, if they do not cry out ... but rather say this is but an act of nature, and this misfortune is but an accident, a random occurrence, this is a manner of cruelty and causes them to continue their sinful ways, and this calamity will lead to further misfortune. This is what is written in the Torah, "וְנִלְתַּבֵּט עַמִּי בָּקָר וְהַלְכֵתִי עַפְקֵט בְּחַקְמָתִי" If you will walk contrary to Me, then I will walk contrary to you also in fury" (Vayikra 26:27-28), which means, When I bring upon you misfortune in order to awaken you to teshuvah, and you say that it is just an act of nature, I will increase upon you such acts of nature (Rambam, Hilchos Taaniyos 1-3).

37

In need of explanation is why Rambam describes the practice of attributing calamities that befall us to chance acts of nature as being "a manner of cruelty" rather than simply as heresy.

In order to understand Rambam's meaning, we must first consider another Rambam (Hilchos Melachim 12:1,5). In the time of Mashiach, says Rambam, the world will follow its natural course and no changes in nature will take place. There will be no famine or war, no jealousy or competition; luxuries will be plentiful. Furthermore, sickness will be non-existent and people will live hundreds of years.

How can Rambam both say that no changes will occur in nature, and describe a world seemingly so far removed from our own? Rambam, it would seem, means that our world is unnatural. The natural world — the one Hashem intended — is the world he is describing.

Imagine a hospital for crippled people which hires others in wheelchairs for every position: the doctors, nurses, maintenance personnel are all cripples. A crippled child born in that hospital, who never ventured out of its premises, would grow up thinking that the natural state of man is to be confined to a wheelchair. Upon meeting a person who could walk freely, he would assume that he was witnessing something supernatural.

So too was Gan Eden the original blueprint for the world. Due, however, to Adam and Chavah's sin, the tragedies and calamities that we view today as natural became commonplace. To us the original state of nature seems supernatural, and the world of imperfection and misery natural.

38 Hashem is a God of kindness, and His sole intention in creating the world was to bestow everlasting good upon man. His real desire is to provide man with the ideal environment within which to earn the World to Come. When man sins, however, Hashem brings upon him misfortune to awaken him to repent and to atone for his sin. Misfortune and calamity are thus functions of God's mercy.

If, however, one views human suffering as the result of chance, purposeless events, God becomes, in his eyes, not a kind, benevolent Creator, but a cruel One Who created a world full of needless, meaningless suffering. Since we are enjoined to emulate Hashem's attributes, one who views Him as cruel and arbitrary will act accordingly. That's why Rambam depicts this philosophy as a "manner of cruelty."

On Yom Tov, we recite in our Mussaf prayers, "Because of our sins have we been exiled from our land." Let us strengthen our understanding that the tragedies that beset us as individuals and as a nation, are all expressions of Hashem's desire to awaken us to our imperfection, to chastise us as a merciful parent chastises a child he cares for and wants to divert from a self-destructive path. If we do, we will merit to once again see the true natural world of perfection.

מצד אחד גנב, ומайдן מאמין שלם בה' שיצילו מה תפיסה, היכיז? אין זה אלא מפני שהוחנו מעות, שוחד הרצונתו הביאו לטעמנים ההיתרים שאין להם שום בסיס.

זה הוא נורא!

אם יכול גנב לטעות כל כך קיצונית, ולהזדקק גניבתו בו בזמן שמאמין הוא בה', על אחת כמה וכמה שיכולה להיות טעות לא כל כך קיצונית אצל אדם השומר מצוות והולך בדרך ה', ומайдן לו לזל בדברים הנראים לו קטנים, לדברים בטלים לשון הרע ליצנות, שפהחוט המכורים אצל האדם מגול וגניבה.

ועל אחת כמה וכמה יתכן שהוא שומר מצוות ה', ומולול בדברים דקים ביותר אמונה בהשגה פרטיה, התכחשות למקרה, והכרה באמונה "אין עוד מלבדו". וכי לא רואה זאת בחוש, יתכן אדם צדיק המודרך למצוות ומайдן קפין על דברים הנעים נגד רצונו, נחפס לעגמיה נשף כשאייר לו מקרה המאכזב ממקרי החיים יומיים, איינו למוד לסבול קשיים ביטוריים הבאים עליו בגוף או בממוני או בשל אחר מבני ביתו, ולפעמים אפילו בדברים של מה בכך הדאגה והעצב מנתן חלקו לעתים חכופים, והרי כל אלו הינם תוצאה ישירה מהשורר אמונה בכחthon בה, וכמו שהגמרא שם (סוטה מה) מביאה דוגמא לקטנות אמונה טבו

39

התורה חוזרת כאן כמה וכמה פעמים על עניין הליכה ב"קרי", ורש"י הביא מדבריו חז"ל, ש"קרי" הוא משנן מקרה, היינו בעראי, ולא שיילכו בודכי ה' בקביעות ובסיסות.

ויש להוסיף הבנה נוספת בכך שהליכה בדרכ" מקרה". הנה הולוקה מלא הנק צורות וחזרות לאoir בדרכ" מקרה" בלי שום כיון, הרי ש"במקרה" זה פול לבן וזה פול לאן ויתפזרו בערבותה. כך גם בהליכת האדם בעולם יש את עניין ה"מקרה" - אדם שככל מעשיהם במקורה והפקורות, בלי רשות וכיון ברור, עושה כל שמתחשך לו. העונש על צורת חיים כזו כתוב כאן: "והלכתי אף אני עמוק בקרי".

הרביה מדברים על השטן הנורא של דורנו, שמשתולל בקרובנו באופן כל נורא ואיום, אותה מחלה נוראה, ה' ישמרנו ויצו לנו, שמפילה חללים ובבים מדי יום ווtem.

מהי בעצם מחלה זו? אין שם לא חיידק או נח משוחית, אלא הפקרות, ה' שמרנו. תא הגוף משותלים בצורה מופקרת והולכים לאן שמוזמן להם. זהה משם בתיקול של דברי ה': "והלכתי אף אני עמכם בחמת קרי, והחייב אתכם שבע על חטאיכם" - מכחה של "מקרה", ומה היא באה? - "אם תלכו עמי קרי".

אם נרצה להגיד את הדברiano חיו יבאו - זהו דור של הפקרות. מאן ומתמיד עושים אנשים עבירות, אבל היו קווים שלא עברו אותן: הבושה, הצניעות, כבוד אונ羞, אבל היות - הכל הפקר והכל מותה, עושים מה שרצו, מדברים מה שרוצים, בריש גל ובראש כל חוץות, הפקר!

זהנו גם גם לנו, שומריו המצוות הנאמנים. גם בתוך התהומות המותרים על פי תורה, אין ליטול את כל מה שרוואים, ואין לעשות את כל מה שמתחשך, לא את הכל צריכים! העולם לא הפקר, לא לשוכן את ה"קדש עצמן" במועד לך.

40

R. Hirsch

Your going with Me is only קרי. Your acting in accordance with My Will is not your only intention and is not the result of a decision on your part. Your foremost resolve is not to obey Me, not to do only My Will. You no longer are opposed to My Will as a matter of principle, but My Will is not important to you. Other considerations determine your way of life, and you leave it to chance whether this brings you into conflict or accord with Me.